

معلم حرفه‌ای باشیم!

زهرا سادات قدمگاهی
آموزگار پایه‌ی پنجم ابتدایی

حرفه‌ای یک معلم نیز وجوه متعددی دارد؛ یکی از آن‌ها که به‌اختصار به آن خواهیم پرداخت یاددهی معلم است؛ اما نه به‌گفتار. اگر نقش یاددهی معلم را به ارتباط کلامی محدود کنیم و حرفه‌ی معلم را همان درس‌گفتن و فعالیت دانش‌آموز را همان شنیدن درس بپنداریم، تصویر فرومایه و برداشتی ناقص از این حرفه‌ی گسترده ترسیم کرده‌ایم. رابطه‌ی پیچیده و گسترده‌ای که مدرسه و کلاس بین معلم و دانش‌آموز می‌آفریند، سبب می‌شود معلم فراتر از زبان و گفتار با همه‌ی شئون خود یعنی حرکات، سکنتات، کردار، نگاه و حتی پوشش یاددهنده باشد. یاددهی معلم در دوازده بُعد می‌تواند بروز پیدا کند:

شاید فکر کنید برای معلم حرفه‌ای شدن باید از روش تدریس‌های متفاوتی استفاده کرد و تکلیف‌های خارق‌العاده ارائه داد و بله، اما این روش یک بُعد از حرفه‌ای بودن معلم است. بُعد دیگر یک معلم این است که اخلاق حرفه‌ای داشته باشد که بسیار مهم و هم‌تراز با مهارت‌های دیگر و چه‌بسا گاهی مهم‌تر است. اخلاق حرفه‌ای یعنی مسئولیت‌پذیری در محیط شغلی. اخلاق حرفه‌ای در حوزه‌های متعدد مطرح می‌شود و مراد در این نوشتار اخلاق حرفه‌ای در تعلیم و تربیت است. اخلاق

مقتدر بودن معلم نیز قاطعیت و اقتدار یاد می‌گیرد. شاگرد تأثیرپذیر از معلم سلطه‌گر به سلطه‌گری می‌گراید و شاگرد تأثیرپذیر از معلم سلطه‌پذیر و کم‌رو همانند معلم خود می‌شود. این امر در خصوص سبک‌هایی چون مواجهه‌ی منصفانه با دانش‌آموزان نیز صادق است.

در مواجهه با سؤال دانش‌آموزان، سبک پاسخ‌گویی معلم به سؤال‌ها در کلاس، چه خوب و چه بد، منجر به الگوبرداری دانش‌آموزان می‌شود. آن‌ها همان سبک را الگو قرار می‌دهند و یاد می‌گیرند که همان‌گونه پاسخ بدهند. سبک پاسخ‌گویی معلم به سؤال دانش‌آموز، چیزی است که گاهی معلم خودش نیز از معلمش آموخته است.

می‌بینیم که فرد مرز اقتدار را با سلطه‌گری و قدرت‌طلبی تشخیص نمی‌دهد و در پی فضیلت اقتدار، گرفتار رذایلی چون سلطه‌گری و قدرت‌طلبی می‌شود. اقتدار همراه با صمیمیت چند مؤلفه‌ی مهم دارد: صداقت، صراحت، احترام اصیل و متقابل، حفظ استقلال طرفین و... برای این اساس، مفهوم اقتدار همراه با صمیمیت به مفهوم قاطعیت نزد روان‌شناسان نزدیک است و از سه سبک رفتاری دیگر، یعنی سلطه‌گری، سلطه‌پذیری و پرخاشگری متمایز می‌شود. سبک ارتباطی معلم الگوی سبک ارتباطی دانش‌آموز با خود و دیگران می‌شود. دانش‌آموز از پرخاشگری معلم درس پرخاشگری می‌آموزد و از قاطع و

۱. تعامل معلم با خود، ۲. بهره‌وری در فعالیت حرفه‌ای، ۳. نگاه مهربان‌جاودانه، ۴. کردار نرم و محترمانه، ۵. گفتار استوار و شفقت‌آمیز، ۶. اقتدار همراه با صمیمیت، ۷. مواجهه با سؤال دانش‌آموزان، ۸. ارزش داوری، ۹. سخاوت علمی، ۱۰. مواجهه عادلانه و منصفانه، ۱۱. پوشش برازنده، ۱۲. روحیه‌ی آموزش‌پذیری.

در ادامه به دو بعد «اقتدار همراه با صمیمیت» و «مواجهه با سؤال دانش‌آموزان» می‌پردازیم. اقتدار از فضایل حرفه‌ای در معلمی است. در برابر آن رذایلی چون قدرت‌نمایی و نبود قاطعیت قرار دارد. موارد فراوانی را

